

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE POLICKIM
NA LATA 2017 – 2024**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ 1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA STRATEGII	5
1.1. Charakterystyka Powiatu Polickiego	5
1.2. Infrastruktura, transport i komunikacja.....	6
1.3. Demografia	6
1.4. Poziom życia ludności.....	9
1.5. Rynek pracy	10
1.6. Zasoby i warunki mieszkaniowe	11
1.7. Ochrona zdrowia, służby, inspekcje i straże.....	11
1.8. Edukacja i wychowanie	12
1.9. Kultura.....	13
1.10. Organizacje pozarządowe.....	13
1.11. Instytucje systemu pomocy społecznej i instytucje rynku pracy.....	14
ROZDZIAŁ 2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	15
ROZDZIAŁ 3. ANALIZA SWOT	20
4.1. Cele strategii.....	22
4.2. Priorytety	23
4.2.1. Priorytet I: Profilaktyka.....	23
4.2.2. Priorytet II: Interwencja	26
4.2.3. Priorytet III: Współdziałanie	27
ROZDZIAŁ 5. REALIZACJA STRATEGII.....	30
5.1. Wskaźniki realizacji zadań	30
5.2. Zakładane rezultaty podjętych działań	31
5.3. Sposób realizacji i źródła finansowania	32
5.4. Monitoring i ewaluacja	33
SPIS TABEL.....	34

WSTĘP

Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami jest zadaniem własnym powiatu stanowiącym wykonaniem delegacji zawartej w art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

28 grudnia 2007 r. Rada Powiatu w Policach uchwaliła Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Polickim w latach 2008 – 2015 (uchwała Nr XIII/98/2007 tejże rady).

W związku z upływem okresu obowiązywania ww. dokumentu, odnoszą się do rezultatów i doświadczeń wynikających z realizacji ww. strategii, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach opracowało Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Polickim na lata 2017 – 2024, zwaną dalej „Powiatową Strategią”.

Opierając się na danych charakteryzujących społeczno-gospodarcze uwarunkowania Powiatu Polickiego oraz przeprowadzonej na ich podstawie analizie wyznaczono cel strategiczny, cele kierunkowe a także priorytety oraz zakładane rezultaty realizacji Powiatowej Strategii. Jednocześnie określono warunki organizacyjne i finansowe związane z jej wykonaniem.

Głównym celem Powiatowej Strategii jest wzmocnienie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej, poprzez realizację szeregu działań profilaktycznych i interwencyjnych oraz stworzenie platformy współdziałania różnych organizacji i instytucji na rzecz rodziny w Powiecie Polickim.

Powiatowa Strategia wraz z pozostałymi programami realizowanymi w Powiecie Polickim w sferze m.in. pomocy społecznej, tj.:

- 1) Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Polickim w latach 2015 – 2020 (patrz: uchwała Nr V/37/2015 Rady Powiatu w Policach z dnia 27 lutego 2015 r.),
- 2) Powiatowym Programem Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2014 – 2020 (patrz: uchwała Nr XL/290/2014 Rady Powiatu w Policach z dnia 26 września 2014 r.),
- 3) Programem Współpracy Powiatu Polickiego z Organizacjami Pozarządowymi w 2017 r. (patrz: uchwała Nr XXIV/196/2016 Rady Powiatu w Policach z dnia 25 listopada 2016 r.) wraz z pozostałymi, uchwalanymi na dany rok, programami w niniejszym zakresie,
- 4) Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Polickim na lata 2016 – 2018 (patrz: uchwała Nr 327/2016 Zarządu Powiatu w Policach z dnia 27 kwietnia 2016 r.),
- 5) Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016 – 2020 (patrz: uchwała Nr 327/2016 Zarządu Powiatu w Policach z dnia 27 kwietnia 2016 r.)

wskazuje kierunki działań i zadania do wykonania mające na celu rozwiązywanie zidentyfikowanych na terenie Powiatu Polickiego problemów społecznych. Przy czym przez problem społeczny rozumie się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia i niedogodności

występujące w życiu zbiorowym, powodujące takie zachowania społeczne, które są oceniane negatywnie i w ogólnym przekonaniu wymagają podjęcia działań w celu ich wyeliminowania.

Jednocześnie Powiatowa Strategia stanowić będzie dokument, w powiązaniu z którym opracowywane będą kolejne powiatowe programy w sferze szeroko rozumianej polityki społecznej, np. program ochrony zdrowia psychicznego, program działań na rzecz wsparcia seniorów czy program profilaktyki zdrowotnej.

Ponadto przyjęte w niej cele i priorytety będą służyć do tworzenia projektów ukierunkowanych na realizację konkretnych zadań czy przedsięwzięć związanych z funkcjonowaniem w Powiecie Polickim systemu pomocy społecznej, pieczy zastępczej, ochrony i promocji zdrowia itp.

Powiatowa Strategia została skonsultowana z gminami położonymi na terenie Powiatu Polickiego oraz dodatkowo z Powiatową Radą Działalności Pożytku Publicznego w Policach. Przedłożono ją również, w celu wypowiedzenia się, Powiatowej Społecznej Radzie do spraw Osób Niepełnosprawnych w Policach.

ROZDZIAŁ 1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA STRATEGII

Poszczególne charakterystyki Powiatu Polickiego stanowią tło dla diagnozy problemów społecznych oraz planowanych celów i działań.

1.1. Charakterystyka Powiatu Polickiego

Powiat Policki położony jest w północno-zachodniej Polsce i jest jednym z dwudziestu jeden powiatów w województwie zachodniopomorskim.¹ Zajmuje on powierzchnię 66533ha, co odpowiada 665km². 80% Powiatu Polickiego stanowi powierzchnię lądową. Jest onnajmniejszym pod względem powierzchni powiatem w województwie zachodniopomorskim, stanowi niecałe 3% powierzchni województwa. Jednocześnie jest jedynym polskim powiatem położonym po lewej stronie Odry, graniczy na swojej całej długości z Niemcami, 35% jego terenu stanowią grunty leśne.

Stolicą Powiatu Polickiego jest miasto Police. W jego skład wchodzi cztery gminy, w tym dwie miejsko-wiejskie (Nowe Warpno i Police) oraz dwie wiejskie (Dobra i Kolbaskowo), w których łącznie wyróżnia się 76 miejscowości. Poszczególne gminy odznaczają się sporą asymetrią podstawowych czynników. W roku 2015 Powiat Policki zamieszkiwało 76 247 osób, w tym 37 385 mężczyzn. Gęstość zaludnienia w Powiecie Polickim wynosi 115 osób na km², jednak poszczególne gminy są znacznie zróżnicowane zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i zamieszkującej je ludności. Rozkład przedstawia tabela poniżej.

Tab. 1. Zróżnicowanie gmin Powiatu Polickiego wg powierzchni i liczby ludności

Gmina	Powierzchnia	Udział procentowy	Ludność	Udział procentowy
Dobra	110 km ²	16 %	20 866	27 %
Kolbaskowo	105 km ²	16 %	12 108	16 %
Nowe Warpno	198 km ²	30 %	1 655	2 %
Police	252 km ²	38 %	41 618	55 %

Źródło: opracowanie własne

Jeżeli chodzi o gęstość zaludnienia, Gmina Kolbaskowo wpasowuje się w średnią dla całego Powiatu Polickiego i właśnie tam wynosi ona 115 os./km². W Gminie Dobra jest najwyższa i plasuje się na poziomie 189 os./km², w Gminie Nowe Warpno zaledwie 8 os./km², natomiast w Gminie Police 165 os./km².

Gmina Police jest największą gminą, stanowi blisko 40% powierzchni Powiatu Polickiego i zamieszkiwana jest przez ponad 50% mieszkańców całego powiatu. Od północy Gmina Police graniczy z Gminą Nowe Warpno, od wschodu z Gminą Goleniów, którą oddziela od Polic rzeka Odra, od zachodu sąsiadami gminy są Niemcy z Powiatu Vorpommern-Greifswald, położonego na terenie Meklemburgii, a od południa Gmina Police graniczy z miastem Szczecin. Miasto Police to siedziba władz Powiatu i Gminy.

¹ Przedstawione w rozdziale dane statystyczne zostały opracowane na podstawie Banku Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>) oraz Statystycznego Vademecum Samorządowca 2015.

Drugą - pod względem powierzchni - jest Gmina Nowe Warpno, która zajmuje 30% powierzchni Powiatu Polickiego, ale jednocześnie zamieszkiwana jest jedynie przez 2% jego ludności. Jest to najmniejsza pod względem ludności miejsko-wiejska gmina nie tylko w Powiecie Polickim, ale i w całej Polsce. Ponad połowę powierzchni Gminy Nowe Warpno zajmują wody Zalewu Szczecińskiego i Jeziora Nowowarpieńskiego, natomiast ponad trzy czwarte lądowej powierzchni zajmują lasy Puszczy Wkrzańskiej.

Gminy Dobra i Kolbaskowo są najmniejszymi w Powiecie Polickim, stanowią po około 16% jego powierzchni, przy czym Gmina Dobra zamieszkiwana jest przez 27% ludności Powiatu Polickiego, podczas gdy Gmina Kolbaskowo jedynie przez 16%. Obie te Gminy położone są wzdłuż granicy z Niemcami i sąsiadują z niemieckim Powiatem Vorpommern-Greifswald, a Gmina Kolbaskowo również z Powiatem Uckermark. Obie graniczą ze Szczecinem, a Gmina Kolbaskowo także Powiatem Gryfińskim.

Powiat Policki charakteryzuje się niską spójnością społeczno-przestrzenną. Mieszkańcy w sporej części, m.in. wskutek odległości, zorientowani są przede wszystkim na Szczecin. Dlatego stolica Powiatu Polickiego nie pełni miejsca ośrodka skupienia i głównego miejsca zaspokajania potrzeb edukacyjnych, kulturalnych, w zakresie ochrony zdrowia czy wielu innych usług.

1.2. Infrastruktura, transport i komunikacja

W Powiecie Polickim brak jest spójności przestrzennej, nie tylko z uwagi na charakterystyczne położenie, ale również trudności komunikacyjne wewnątrz samego Powiatu Polickiego. Mieszkańcom poszczególnych gmin niejednokrotnie łatwiej jest dostać się do pobliskiego Szczecina, niż do innej gminy Powiatu Polickiego. Chociaż podstawowym środkiem transportu w komunikacji zbiorowej w Powiecie Polickim, z wyjątkiem Gminy Nowe Warpno, są autobusy miejskie łączące większe miejscowości wewnątrz poszczególnych gmin ze sobą oraz ze Szczecinem, to nadal brak jest bezpośrednich połączeń pomiędzy poszczególnymi gminami. Oznacza to, że dojazd do Polic, a tym samym siedziby władz Powiatu Polickiego, możliwy jest jedynie trasą poprzez miasto Szczecin. Gminę Nowe Warpno, która jest najgorzej skomunikowaną z pozostałą częścią Powiatu Polickiego, obsługuje natomiast przewoźnik prywatny – busy. W Powiecie Polickim łącznie dróg o powierzchni twardej gminnych i powiatowych jest 582,2 km. Pojazdów samochodowych ogółem jest 48 844, z czego 39 468 to samochody osobowe. Ponadto wyróżnia się 64,5 km ścieżek rowerowych. Dojazd do poszczególnych miejscowości w Powiecie Polickim jest więc możliwy dzięki sieci dróg, jednak niezbędne staje się posiadanie samochodu.

1.3. Demografia

W roku 2015 r. Powiat Policki zamieszkiwało 76 247 osób, a według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego liczba ta wzrośnie do 77 691 w 2016 r., oraz będzie systematycznie wzrastać przez kolejne lata. Stan demograficzny i prognozy liczby ludności przedstawiają poniższe tabele.

Tab. 2. Liczba ludności w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.

Ogółem	76 247
Mężczyźni	37 385
Kobiety	38 862

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Tab. 3. Prognozy liczby ludności w Powiecie Polickim na lata 2016-2050

Rok	Liczba ludności
2016	77 691
2017	78 700
2018	79 689
2019	80 660
2020	81 610
2030	89 662
2040	95 568
2050	100 722

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

W 2015r. ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 20,3%, w wieku produkcyjnym 66,4%, a w wieku poprodukcyjnym 13,3%. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet – 18-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. 0-17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej. Szczegółowe dane dotyczące struktury wieku ludności Powiatu Polickiego przedstawiają tabele poniżej.

Tab. 4. Struktura wieku ludności w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.

Kategoria wieku	Liczba ludności	Procentowy udział ludności
Wiek przedprodukcyjny	15 452	20,3 %
Wiek produkcyjny	49 997	65,6 %
Wiek poprodukcyjny	10 798	14,2 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Tab. 5. Struktura wieku ludności w Powiecie Polickim w latach 2010-2015

Rok	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
2010	14 993	48 854	7 288
2011	15 024	49 397	7 905
2012	15 057	49 732	8 544
2013	15 265	50 007	9 211
2014	15 335	50 054	9 997
2015	15 452	49 997	10 798

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Struktura wieku ludności w Powiecie Polickim w latach 2010-2015 wskazuje, że w niemal każdym przedziale wiekowym liczba ludności wzrasta, jednak rozkład procentowy (tabela poniżej) sygnalizuje, że o ile liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na stałym poziomie, a liczba ludności w wieku produkcyjnym wykazuje tendencję spadkową, o tyle liczba ludności w wieku poprodukcyjnym z roku na rok wzrasta.

Tab. 6. Udział procentowy poszczególnych kategorii wiekowych w latach 2010-2015

Rok	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
2010	21,1 %	68,7 %	10,2 %
2011	20,8 %	68,3 %	10,9 %
2012	20,5 %	67,8 %	11,7 %
2013	20,5 %	67,1 %	12,4 %
2014	20,3 %	66,4 %	13,3 %
2015	20,3 %	65,6 %	14,2 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

W roku 2015 w Powiecie Polickim urodziło się 767 dzieci, a liczba żywych urodzeń przypadających na 1 000 mieszkańców utrzymuje się w ostatnich latach na stałym poziomie. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tab. 7. Liczba żywych urodzeń na 1 000 mieszkańców Powiatu Polickiego w latach 2010-2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe na 1 000 os.	11,0	10,2	10,2	10,5	10,3	10,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

W 2015 r. w Powiecie Polickim zawarto 305 małżeństw i orzeczono 146 rozwodów. Tabela poniżej przedstawia rozkład tych danych w ostatnich latach.

Tab. 8. Liczba zawartych małżeństw i orzeczonych rozwodów w Powiecie Polickim w latach 2010-2015

Rok	Zawarte małżeństwa	Orzeczone rozwody
2010	392	162
2011	336	167
2012	336	176
2013	309	149
2014	340	177
2015	305	146

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Warto zauważyć, że o ile liczba zawieranych małżeństw z roku na rok spada, o tyle liczba orzeczonych rozwodów przejawia tendencję wzrostową. Wyjątkiem pod tym względem jest tylko rok 2015, w którym liczba orzeczonych rozwodów spadła ze 177 w 2014 r. do 146.

1.4. Poziom życia ludności

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło w 2015r. w Powiecie Polickim 4 309,12 zł, co w relacji do średniej kraju stanowi 103,8%. Wg rejestru regon wyróżnia się 10 698 podmioty gospodarki narodowej, z czego do sektora prywatnego zalicza się 10 380 podmiotów. W 2015r. zarejestrowano 1 020 nowych podmiotów, a wyrejestrowano 834 podmiotów.

Tab. 9. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Powiecie Polickim wg rejestru regon

Rok	Liczba podmiotów
2015	10 698
2014	10 373
2013	10 096
2012	9 816
2011	9 481
2010	9 310

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

W powiecie funkcjonuje 1 hipermarket, 16 supermarketów oraz 7 targowisk. Ponadto wyróżnia się 2 parki spacerowo-wypoczynkowe o łącznej powierzchni ponad 7 ha. Zieleń uliczną szacuje się na ponad 30 ha.

W 2015r. w Powiecie Polickim ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 1 850 gospodarstw domowych, co daje ogółem 4 108 osób. Przeciętnie w gospodarstwie domowym korzystającym z pomocy funkcjonuje 2,15 osoby. Z pomocy społecznej korzysta niecałe 5,4% mieszkańców Powiatu Polickiego, a świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są najczęściej z powodu ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej i ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności. Te i inne powody przyznawania pomocy przedstawia poniższa tabela.

Tab. 10. Powody przyznania pomocy rodzinie w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015 r.

Powód przyznania decyzji o pomocy środowiskowej	Liczba decyzji
Ubóstwo	1146
Bezrobocie	879
Długotrwała lub ciężka choroba	775
Niepełnosprawność	722
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	559
Potrzeba ochrony macierzyństwa	181
Alkoholizm	168
Bezdomność	161
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	39
Sytuacja kryzysowa	33
Przemoc w rodzinie	15
Zdarzenie losowe	14

Narkomania	8
Sieroctwo	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Pomimo systematycznego przyrostu demograficznego, z roku na rok liczba gospodarstw domowych i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej maleje. Poniższa tabela obrazuje dane za ostatnie lata.

Tab. 11. Liczba gospodarstw i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Polickim

Rok	Liczba gospodarstw	Liczba osób
2015	1 850	4 108
2014	1 903	4 427
2013	2 166	5 112
2012	2 222	5 328
2011	2 202	5 415
2010	2 209	5 610

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

W 2010r. ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 7,9% ogółu ludności powiatu, w 2011r. 7,6%, w 2012r. 7,3%, natomiast w 2013r. 6,9%.

1.5. Rynek pracy

W 2015r. w Powiecie Polickim zarejestrowano 2 428 bezrobotne osoby, z czego 850 osób pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy. Bezrobotnych nowo zarejestrowanych było 388 osób. W grupie bezrobotnych przeważają kobiety - 1 431 osób - w stosunku do 997 mężczyzn. Rozkład płci i wieku osób bezrobotnych został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tab. 12. Rozkład płci i wieku osób bezrobotnych w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.

Wiek Płeć	Kobiety	Mężczyźni
24 lata i mniej	167	113
25-34	450	238
35-44	362	183
45-54	242	166
55 i więcej	210	297
Suma	1431	997

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Stopa bezrobocia rejestrowanego, obliczona jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności aktywnej zawodowo, wyniosła 9,1%, co oznacza znaczny spadek w porównaniu z poprzednimi latami, kiedy stopa wahała się w granicach 14,2-16,1%. Liczba ofert pracy w Powiecie Polickim w 2015r. uplasowała się na poziomie 40.

1.6. Zasoby i warunki mieszkaniowe

W 2015r. na terenie Powiatu Polickiego istniało 27 252 mieszkań, w tym 216 mieszkań socjalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosiła 32 m². Mieszkańcom wypłacono ogólnie 6 057 dodatków mieszkaniowych. Dostęp do instalacji wodociągowej posiada 99,5% mieszkańców Powiatu Polickiego, do instalacji kanalizacyjnej już tylko 91,5%.

W zakresie budownictwa mieszkaniowego, w 2015r. do użytkowania oddano 499 mieszkań, w tym żadnego komunalnego. Ponadto wydano 207 pozwoleń na budowę budynków jednorodzinnych oraz 39 pozwoleń na budowę budynków dwu- i wielorodzinnych.

W 2014r. w Powiecie Polickim zarejestrowano 1908 zameldowań oraz 1296 wymeldowań, stąd wzrost liczby ludności nie wynika jedynie z urodzeń, ale również z napływu nowej ludności na tereny Powiatu Polickiego.

1.7. Ochrona zdrowia, służby, inspekcje i straże

Wg stanu na dzień 31.12.2015r. w Powiecie Polickim funkcjonuje 38 przychodni, 17 aptek i 6 punktów aptecznych. Na 1 ogólnodostępną aptekę przypada 4 485 osób. Na terenie Powiatu Polickiego dostępna jest opieka całodobowa w Klinikach:

- Chirurgii Plastycznej, Endokrynologicznej i Ogólnej,
- Chorób Skórnych i Wenerycznych,
- Diabetologii i Chorób Wewnętrznych,
- Ginekologii, Endokrynologii i Onkologii Uroginekologicznej,
- Neonatologii,
- Perinatologii, Położnictwa i Ginekologii,
- Oddziale Klinicznym Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dorosłych i Dzieci

Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego im. prof. Tadeusza Sokołowskiego, mieszczącego się przy ul. Siedleckiej 2 w Policach.

Na terenie Powiatu Polickiego funkcjonują także:

- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Policach,
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Policach,
- Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Policach,
- Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Policach
- Komenda Powiatowa Policji w Policach,
- Straż Miejska w Gminie Police,
- Straż Gminna w Gminie Dobra,
- Straż Gminna w Gminie Kołbaskowo.

Ponadto od 4 stycznia 2016r. na terenie Powiatu Polickiego uruchomiono Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, w których uprawnieni mieszkańcy mogą skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej.

1.8. Edukacja i wychowanie

Na terenie Powiatu Polickiego działa 9 żłobków i 2 kluby dziecięce, z których w ciągu 2015 roku skorzystało 553 dzieci. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wynosi 13,1%. Obok żłobków, funkcjonuje 18 przedszkoli (1 543 dzieci) i 12 punktów przedszkolnych (408 dzieci), co daje odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na poziomie 82,3%.

W Powiecie Polickim działają ponadto 24 szkoły podstawowe (ogółem 4 990 uczniów), w tym 2 specjalne i 2 dla osób dorosłych, 13 szkół gimnazjalnych (ogółem 1 555 uczniów), w tym 3 specjalne i 1 dla osób dorosłych, 4 szkoły zasadnicze (ogółem 162 uczniów), 1 liceum ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży (462 uczniów), 1 liceum ogólnokształcące specjalne ponadgimnazjalne dla młodzieży (27 uczniów), 2 licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych (261 uczniów). W Powiecie Polickim działa również 1 specjalna szkoła policealna dla młodzieży (11 uczniów) oraz 2 szkoły policealne dla dorosłych (103 uczniów). Dane te zostały zebrane w tabeli poniżej.

Tab. 13. Szkolnictwo w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.

Rodzaj placówki	Liczba placówek	Liczba uczniów
Szkoły podstawowe		
Szkoły podstawowe ogółem	24	4 990
Szkoły podstawowe bez specjalnych	22	4 882
Szkoły podstawowe specjalne	2	108
Szkoły gimnazjalne		
Gimnazja ogółem	13	1 555
Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	9	1 433
Gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne	3	110
Gimnazja dla dorosłych	1	12
Szkoły zasadnicze		
Ponadgimnazjalne szkoły zasadnicze przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	2	36
Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	1	81
Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	1	45
Licea ogólnokształcące		
Licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych	1	462
Licea ogólnokształcące specjalne ponadgimnazjalne dla młodzieży	1	27
Licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych	2	261
Szkolnictwo policealne		
Szkoły policealne dla młodzieży specjalne	1	11
Szkoły policealne dla dorosłych	2	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Warto zauważyć, że na terenie Powiatu Polickiego funkcjonuje stosunkowo duża liczba szkół typu specjalnego na różnych szczeblach edukacji, które zaspokajają również potrzeby poza powiatowe. Wśród placówek specjalnych należy wymienić:

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo im. Marii Grzegorzewskiej w Policach (ul. Korczaka 53),
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 w Policach (ul. Korczaka 9-11),
- Szkołę Specjalną Przysposabiającą do Pracy (ul. Korczaka 53),
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tanowie (ul. Leśna 91),
- Specjalną Szkołę Przysposabiającą do Pracy w Tanowie (ul. Leśna 91).

Ponadto na terenie Powiatu Polickiego swoją siedzibę znajdują:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Policach (ul. Korczaka 27),
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Trzebieży (ul. WOP 10).

1.9. Kultura

Na terenie Powiatu Polickiego funkcjonuje 10 bibliotek (wraz z filiami), z których w ciągu 2015 r. skorzystało 7 729 osób. Placówki biblioteczne oferują do użytku czytelników 19 stanowisk komputerowych. Ponadto w Powiecie Polickim istnieje 1 muzeum oraz 1 galeria sztuki.

W 2015r. odbyło się łącznie 614 imprez skierowanych do mieszkańców Powiatu Polickiego, w których udział wzięło ogółem 47 898 osób. Największą popularnością cieszyły się prelekcje, spotkania i wykłady oraz imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne.

Ponadto w Powiecie Polickim funkcjonuje łącznie 25 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, w tym 13 obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.

1.10. Organizacje pozarządowe

Na dzień 04.10.2013r. na terenie Powiatu Polickiego posiadało siedzibę 215 organizacji pozarządowych. Poniższa tabela przedstawia ich podział uwzględniając poszczególne gminy.

Tab. 14. Organizacje pozarządowe w Powiecie Polickim. Stan na 04.10.2013r.

Gmina Organizacja	Nowe Warpno	Police	Dobra	Kołbaskowo
Stowarzyszenia Zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym	8	83	21	16
Kluby sportowe, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej	1	11	5	6
Uczniowskie kluby sportowe	3	9	1	4
Stowarzyszenia zwykłe	0	6	18	3
Fundacje	3	7	7	3
SUMA	15	116	52	32

Źródło: opracowanie własne

Wśród organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Polickiego, wyróżnić można instytucje wykonujące zadania powiatu oraz zadania gmin. Do organizacji realizujących zadania powiatowe należą:

- Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego Dom Generalny w Niegowie prowadzące Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży w Karwowie,
- Pierwsza Prywatna Szkoła Średnia w Policach,
- Fundacja Ośrodek Doskonalenia Kadr w Policach,
- Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów w Policach
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym prowadzące Koło Terenowe w Policach.

Z kolei zadania gmin realizują:

- Stowarzyszenie "SOS dla Rodziny" z siedzibą w Szczecinie prowadzące Gminne Ośrodki Wsparcia Rodziny w Przecławiu oraz Dołujach (Gminy Kołbaskowo i Dobra),
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło Terenowe w Policach prowadzące Środowiskowy Dom Samopomocy (Gmina Police).

Inne wybrane organizacje pozarządowe Powiatu Polickiego:

- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejsko-Gminny w Policach,
- Stowarzyszenie "Lions Club" Police,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Amicus",
- Stowarzyszenie na rzecz Zespołu Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach,
- Stowarzyszenie "RAZEM" w Nowym Warpnie,
- Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Dobrej,
- Policki Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Zachodniopomorskie Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT w Policach,
- Polickie Stowarzyszenie Abstynentów "Ostoja",
- Stowarzyszenie Obrony Bezrobotnych w Policach,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło nr 15 w Policach,
- Polski Związek Niewidomych Koło Police,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy z siedzibą w Policach.

1.11. Instytucje systemu pomocy społecznej i instytucje rynku pracy

Na terenie Powiatu Polickiego funkcjonują:

- Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Policach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Nowym Warpnie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Kołbaskowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Dobrej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach (PCPR),
- Dom Dziecka w Tanowie,
- Dom Dziecka w Policach,
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP).

ROZDZIAŁ 2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Diagnoza stanowi punkt wyjścia i podstawę do planowania celów i kierunków działania. W Powiecie Polickim diagnoza sytuacji społecznej została oparta na dwóch filarach. Po pierwsze, wykorzystano ogólnodostępne dane statystyczne, przygotowane przez Główny Urząd Statystyczny w Polsce, w szczególności informacje z Banku Danych Lokalnych oraz Statystycznego Vademecum Samorządowca 2015. Użyto tutaj najnowszych dostępnych danych, a więc diagnoza przedstawia stan na 31 XII 2015r., gdyż informacje dotyczące roku 2016 zostaną opublikowane dopiero w drugiej połowie roku 2017. Po drugie, posłużono się analizą danych własnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, tzn. spożytkowano informacje wynikające z przygotowywanych regularnie ocen i sprawozdań. Wykorzystując wtórną analizę danych, nie zidentyfikowano potrzeby zlecenia diagnozy sytuacji społecznej w formie badania sondażowego firmie zewnętrznej.

Z przedstawionych w poprzednim rozdziale społeczno-gospodarczych uwarunkowań strategii wyłania się pewien obraz Powiatu Polickiego, wraz z jego silniejszymi i słabszymi stronami. W Powiecie Polickim z roku na rok przybywa ludności, a zgodnie z prognozą demograficzną przewiduje się dalszy systematyczny wzrost liczby mieszkańców. W roku 2015 Powiat Policki zamieszkiwało 76 247 osób, a według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego liczba ta wzrośnie do 77 691 w 2016 r. oraz będzie dalej wzrastać przez kolejne lata, tak by w roku 2020 osiągnąć stan 81 610 osób. W samym roku 2015 w Powiecie Polickim urodziło się 767 dzieci. Systematyczny wzrost liczby ludności wynikać może nie tylko z ilości narodzin dzieci, ale również z migracji z okolicznych miast, gdyż tereny powiatu stanowią atrakcyjne miejsce do osiedlania się dla mieszkańców sąsiadującego Szczecina. Wydaje się więc, że rozwój w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, zasobów mieszkaniowych czy poziomu życia ludności jest niejako odpowiedzią na wzrastające potrzeby mieszkańców powiatu. Nawet w zakresie infrastruktury i komunikacji, choć braki w tym obszarze w dalszym ciągu pozostają spore, notuje się niewielkie zmiany, jak uruchomienie komunikacji miejskiej, zastępującej dotychczasowe połączenia autobusów podmiejskich PKS.

W obszarze demografii Powiatu Polickiego, należy zwrócić uwagę na fakt, że wraz z rosnącą liczbą jego mieszkańców, największy wzrost procentowy w ostatnich latach nastąpił w przedziale ludności w wieku poprodukcyjnym, tj. osób w wieku powyżej 60 lat dla kobiet i powyżej 65 lat dla mężczyzn (z 10,2 % w 2010r. do 14,2 % w 2015r.), kosztem ilości ludności w wieku produkcyjnym. Wskazuje to na powolne, jednak systematycznie postępujące, starzenie się społeczeństwa i może być jednym z pierwszych sygnałów przyszłych problemów społecznych, z jakimi Powiat Polickim być może będzie zmuszony się zmierzyć. Ponadto na zainteresowanie zasługują statystyki związane z zawieranymi małżeństwami oraz orzekanymi rozwodami. Analizując te informacje zauważyć można progresywny kryzys rodziny. Dane za lata 2010-2015 wskazują, że o ile liczba zawieranych małżeństw z roku na rok spada, o tyle liczba orzeczonych rozwodów przejawia tendencję wzrostową. W 2014r. w Powiecie Polickim zawarto 340 małżeństw i orzeczono 177 rozwodów, podczas gdy w roku 2010 liczby te wynosiły odpowiednio 392 zawarte małżeństwa i 162 orzeczone rozwody. Wyjątkiem pod tym względem jest tylko rok 2015, w którym liczba orzeczonych rozwodów spadła ze 177 w 2014r. do 146.

Systematyczny wzrost ludności mieszkańców, starzenie się społeczności lokalnej oraz kryzys dotyczący małżeństwa może w przyszłości spowodować wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, choć niekoniecznie materialnego. Z danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Polsce wynika, że w 2015r. w Powiecie Polickim ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystały 1 850 gospodarstw domowych, co daje ogółem 4 108 osób. Z pomocy społecznej korzysta więc ponad 5% mieszkańców powiatu, jednak pomimo stałego przyrostu demograficznego, dotychczas z roku na rok liczba gospodarstw domowych i osób posilających się świadczeniami pomocy społecznej maleje. W 2010r. z pomocy społecznej skorzystało 7,9% ogółu ludności Powiatu Polickiego, w 2011r. 7,6%, w 2012r. 7,3%, natomiast w 2013r. 6,9%.

Zaraz po demografii Powiatu Polickiego, drugim obszarem tematycznym, któremu wydaje się być zasadne dokładne przyjrzenie się, jest funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z poniżej przedstawionymi danymi liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Polickiego na przestrzeni lat 2010-2015 średnio wynosiła 153, natomiast liczba dzieci umieszczanych po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej wynosiła średnio 40. Analizując poniższe dane można stwierdzić, że liczba rodzin oraz umieszczonych w nich dzieci utrzymuje się na podobnym poziomie w analizowanych latach, nie zauważa się wyraźnego wzrostu umieszczeń ani też spadku. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tab. 15. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Polickim w latach 2010-2015

	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.
Liczba rodzin	173	149	149	149	159	140
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	220	219	214	196	207	208
W tym liczba nowych umieszczeń w rodzinach	36	44	37	46	37	39

Źródło: opracowanie własne

Dane dotyczące umieszczeń w instytucjonalnej pieczy zastępczej wskazują wyraźną tendencję wzrostową, szczególnie jeśli chodzi o pierwsze umieszczenia, których liczba w roku 2010 w stosunku do roku 2015 wzrosła o 14. Szczegółowe dane liczbowe przedstawia tabela nr 16.

Tab. 16. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Polickim latach 2010-2015

	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach	50	62	54	55	50	64
W tym liczba nowych umieszczeń w placówkach	5	16	16	8	3	19

Źródło: opracowanie własne

W konsekwencji, analizując środki finansowe przeznaczone w budżecie Powiatu Polickiego na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej, zauważyć można że największe wydatki ponoszone są właśnie na realizowanie zadań związanych z funkcjonowaniem rodzin zastępczych

i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Dokładnie jest to 73% w stosunku do ogółu kosztów poniesionych w 2014r. przez Powiat Policki w zakresie opieki społecznej, a więc zdecydowana większość.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej, w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Dane, które prezentuje tabela nr 17 wyraźnie wskazują, iż na przestrzeni lat 2012-2015 koszty ponoszone przez gminy w związku ze współfinansowaniem pieczy zastępczej z roku na rok znacznie wzrastały. W odniesieniu do roku 2012r. koszty gmin w instytucjonalnej pieczy zastępczej wzrosły w 2015 o 101 378,20 zł (wzrost o 733%), natomiast w rodzinnej pieczy zastępczej o 343 166,67 zł (wzrost o 2713%).

Tab. 17. Współfinansowanie kosztów w Powiecie Polickim w latach 2012-2015

	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.
Współfinansowanie Gminy -placówki	15 999,62	40 934,39	81 408,70	117 377,82
Współfinansowanie Gminy -rodziny	13 131,04	62 656,44	131 941,25	356 297,71

Źródło: opracowanie własne

Tab. 18. Środki finansowe w budżecie Powiatu Polickiego ponoszone na system pieczy zastępczej

	2012r.	2013r.	2014r.
Ogółem wydatki na pomoc społeczną	7 499 439	8 070 601	8 209 522
W tym wydatki na system pieczy zastępczej:	5 515 363	5 842 353	6 018 236
placówki opiekuńczo - wychowawcze	2 996 096	3 138 117	3 078 721
rodziny zastępcze	2 519 267	2 704 236	2 939 515

Źródło: opracowanie własne

Chociaż po wprowadzeniu w 2012r. instytucji asystenta rodziny, którego zadaniem jest takie wspieranie rodziny, aby mogła ona samodzielnie pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza te dotyczące opieki i wychowania dzieci, liczba dzieci umieszczanych w systemie pieczy zastępczej nie spadła; wyraźnie widać tendencję wzrostową. Warto w tym miejscu przypomnieć również, że wśród powodów przyznania pomocy społecznej w 2015r. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uplasowała się w pierwszej piątce.

W kontekście powyższego, choć niezwykle trudno jest wskazać na jednoznaczne i pewne problemy społeczne, jakimi należy się zająć w najbliższych latach, wydaje się, że w Powiecie Polickim znaczące problemy społeczne skupiają się wokół tematu rodziny i jej kryzysu, a w konsekwencji wokół niewydolności opiekuńczo-wychowawczej. Pomimo stałego przyrostu ludności, coraz mniej osób decyduje się na formalizowanie związków, a spora grupa osób

wymaga wsparcia z uwagi na trudności w wychowywaniu dzieci, co niejednokrotnie zmusza instytucje pomocy społecznej do umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej. Rodzina zawodzi w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji, nie zapewnia wystarczającego poczucia bezpieczeństwa dla każdego ze swoich członków, co we współczesnej rzeczywistości wydaje się szczególnie ważne. Kryzys rodziny dotyka osób dorosłych jako rodziców i małżonków, ale także osób starszych, które w konsekwencji działania wielu czynników mogą nie mieć zapewnionej niezbędnej opieki w podeszłym wieku. Zakładamy, że skupienie się na poprawie jakości funkcjonowania rodzin, przyniesie pozytywne efekty w wielu dziedzinach i umożliwi nie tylko rozwiązywanie pojawiających się problemów społecznych, ale nawet niejako wyprzedzi zaistnienie niektórych z nich.

Stąd też, wydaje się uzasadnionym przyjęcie za hasło wiodące niniejszej Powiatowej Strategii, hasła RODZINA, a za cel strategiczny zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Człowiek niepodważalnie jest istotą społeczną i do prawidłowego funkcjonowania potrzebuje innych ludzi. Rodzina jest pierwotną grupą społeczną, to ona wprowadza jednostkę w życie wspólnoty, uczy najistotniejszych wartości, umiejętności i zachowań. Nieprawidłowości w działaniu tej podstawowej komórki społecznej znajdują odzwierciedlenie w realnych problemach społecznych, z jakimi później instytucje pomocy społecznej w swojej pracy mają do czynienia. Inwestycja w rodzinę i spojrzenie na problemy społeczne z perspektywy rodziny wydają się więc zupełnie racjonalne. Zapewnienie każdej rodzinie optymalnych warunków do rozwoju i dostarczenie odpowiednich narzędzi radzenia sobie z trudnościami spowoduje, że rodzina będzie silniejsza i bardziej pewna siebie. W konsekwencji będzie mogła z większą skutecznością wypełniać swoje funkcje, w tym funkcje wychowawcze wobec dzieci i funkcje opiekuńcze wobec osób starszych. Jako następstwo poprawy funkcjonowania rodzin, przewiduje się spadek ilości dzieci umieszczanych po raz pierwszy w systemie pieczy zastępczej, implikacją czego będzie zmniejszenie wydatków ponoszonych na realizowanie zadań związanych z funkcjonowaniem rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w powiecie.

Cel strategiczny Powiatowej Strategii realizowany będzie poprzez trzy cele kierunkowe (priorytety), których główne myśli przewodnie można przedstawić zwięźle w formie słów PROFILAKTYKA, INTERWENCJA i WSPÓŁDZIAŁANIE. Powiatowa Strategia nie uwzględniała działań profilaktycznych. Tym razem proponujemy ich włączenie w strategię, pamiętając że zapobieganie pewnym problemom jest łatwiejsze i tańsze w wykonaniu niż zajmowanie się nimi już w zaawansowanym stadium. Stąd priorytet pierwszy, którego dążeniem będzie podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Powiatu Polickiego na temat wartości rodziny w życiu człowieka. Z kolei do rodzin już dotkniętych kryzysem skierowane będą działania interwencyjne, zawarte w priorytecie drugim, tak aby wszędzie tam, gdzie to możliwe stworzyć warunki do odbudowy rodziny i uniknąć umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej. Planuje się tu między innymi włączenie działań innowacyjnych w postaci powołania zespołu interwencyjnego, który działałby bezpośrednio w sytuacji odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia w pieczy zastępczej. Jako priorytet trzeci proponuje się współdziałanie rozumiane jako współpracę pomiędzy różnymi organizacjami mającymi w swojej codziennej pracy styczność z rodziną. Współpraca ta dotyczyć będzie nie tylko instytucji systemu pomocy społecznej, ale także innych organizacji, w tym pozarządowych. Poprzednia Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Polickim w latach 2008 – 2015 stworzyła podwaliny

wzajemnej współpracy pomiędzy gminnymi i powiatowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. Teraz chcemy nie tylko kontynuować i pogłębiać wypracowane współdziałanie, ale również dodatkowo umożliwić włączenie się do współpracy na rzecz rodziny innym organizacjom. Wszystko to ma na celu podniesienie jakości funkcjonowania rodzin zamieszkujących tereny Powiatu Polickiego. Dotychczas wspólnie realizowane projekty pokazują, że współpraca tego typu jest możliwa i przynosi oczekiwane rezultaty. Jako przykłady podać można choćby pozytywne doświadczenia współdziałania przy realizacji projektów takich jak "Pobudka - Obudź swój potencjał" (lata 2008-2014) czy GPS dla Rodziny (lata 2012-2015), realizowanych przy współpracy takich instytucji jak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej w Policach i Nowym Warpnie oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Dobrej i Kolbaskowie. Chociaż Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach posiada również nieudane próby włączenia do współpracy organów innych niż instytucje pomocy społecznej i rynku pracy, choćby podczas realizacji projektu ISSO (lata 2012 - 2014), w ramach którego podjęto starania o kooperację w interwencji kryzysowej i poradnictwie specjalistycznym między innymi z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, to jednak pragniemy podejmować dalsze próby nawiązania współpracy, kontynuować nasze wysiłki i zachęcać do wspólnych działań organizacje i instytucje działające na terenie Powiatu Polickiego, pozostając przekonanym, że intensyfikacja współdziałania może przynieść jeszcze lepsze efekty naszej pracy.

Każdy z priorytetów został bliżej przedstawiony w kolejnych rozdziałach, wraz z konkretnymi zadaniami do realizacji, wskaźnikami realizacji oraz harmonogramem działań.

ROZDZIAŁ 3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT umożliwia uporządkowanie informacji w obszarze planowania strategicznego.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- systematyczny wzrost ludności powiatu, - stały rozwój budownictwa mieszkaniowego, - spadek liczby osób bezrobotnych w powiecie, - spadek liczby gospodarstw domowych i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, - rozwinięty system pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych, - z informatyzowane instytucje i organizacje, - doświadczenie w realizacji wspólnych projektów, - doświadczenie w uczestnictwie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, - zaplecze techniczne w postaci sali oraz sprzętu audiowizualnego, umożliwiające przeprowadzanie warsztatów i zajęć, - możliwość tymczasowego schronienia dla osób w kryzysie (hostel i „Pokój doraźnego schronienia” - Azyl) - całodobowy telefon interwencyjny dla osób w kryzysie, - dostęp do usług specjalistycznych (poradnictwo i interwencja kryzysowa), - standaryzacja oddziaływań interwencyjnych zgodnie ze „Standardem Interwencji Kryzysowej”, - wykwalifikowana kadra, umożliwiająca organizowanie szkoleń i warsztatów, - przeszkolenie kadry w zakresie pomagania w kryzysie, - doświadczenie w prowadzeniu zajęć takich jak Szkoła dla Rodziców, Kawiarenki dla Rodziców - działanie otwartych grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, - prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,	- trudności we współpracy między instytucjami, - trudności w dotarciu z informacją do wszystkich mieszkańców i rodzin, - trudności w rekrutacji osób na organizowane warsztaty i zajęcia, - znaczne zróżnicowanie gmin pod względem gęstości zaludnienia, - brak spójności przestrzennej i wynikające z tego trudności komunikacyjne, - spadek liczby zawieranych małżeństw przy jednoczesnym wzroście orzekanych rozwodów, - niewystarczająca współpraca instytucji i organizacji, - zbyt niski poziom wiedzy instytucji i organizacji o wzajemnych działaniach, - deficyt innowacyjnych działań na rzecz pomagania rodzinom w kryzysie, - niska skuteczność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych na osoby stosujące przemoc oraz niski poziom ich finansowania, - niechęć rodzin do korzystania z pomocy instytucjonalnej, - dotychczas niewystarczający katalog usług pomocowych skierowany do rodzin proponowany przez instytucje i organizacje, - niska świadomość na temat znaczenia rodziny w świecie i społeczeństwie, - niska świadomość społeczna na temat zakresu działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, - niewystarczająca liczba proponowanych form pomocy dla kobiety/mężczyzny, żony/męża w komunikacji interpersonalnej, - brak oferty specjalistycznej dla dzieci i młodzieży w kryzysie.

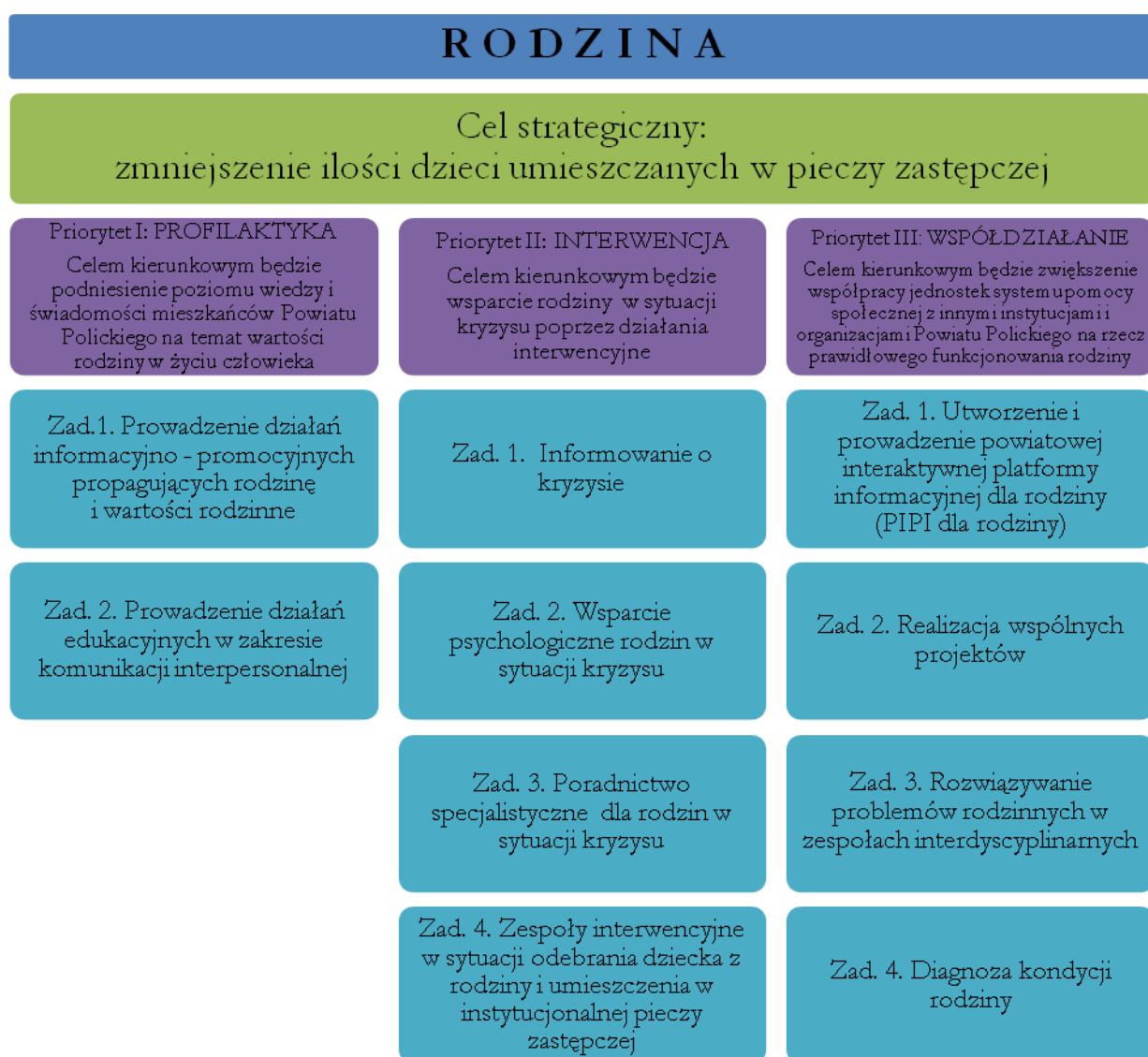
- dobrze przygotowana, stale doskonaląca swoje umiejętności zawodowe już istniejąca kadra, działająca na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz pomagająca osobom przeżywającym sytuacje kryzysowe, - realizacja założeń Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość dotarcia z programami profilaktycznymi do większej grupy społecznej, - polepszenie warunków mieszkaniowych, - możliwość szybkiego i adekwatnego reagowania na pojawiające się problemy społeczne, - wzrost samodzielności w przezwyciężaniu trudności życiowych, - wzrost przedsiębiorczości, rozwój zatrudnienia i samozatrudnienia, - zwiększająca się świadomość społeczna na temat problematyki przemocy w rodzinie, - możliwość inicjowania nowych działań na rzecz pomocy rodzinom w kryzysie (mediacje, zespoły interwencyjne a odbiór dziecka).	- stereotypowe myślenie na temat korzystania ze wsparcia instytucji pomocowych, - brak wiary w poprawę swojej sytuacji, w efektywność korzystania z proponowanego wsparcia, - pogłębianie się asymetrii pomiędzy poszczególnymi gminami, - ustawa GODO o ochronie danych osobowych utrudniająca wymianę informacji między jednostkami, - brak chęci do współpracy, - nierówności w dostępie do usług systemu pomocy społecznej, - starzenie się społeczeństwa z powodu napływu nowej ludności, - wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, - pogłębienie się kryzysu rodziny, wzrost monoparentalności, - niechęć do podejmowania terapii przez osoby stosujące przemoc, - niewystarczająca świadomość społeczna na temat dostępności i możliwości korzystania ze specjalistycznych form pomocy, - niski poziom zdolności regeneracyjnych rodziny w stosunku do wymagań sytuacyjnych oraz niezaradność w obliczu transformacji środowiska, - utrwalenie się nieadaptacyjnych sposobów przystosowania do sytuacji krytycznej, np. uzależnienie, przemoc, wyuczona bezradność.

Źródło: opracowanie własne

ROZDZIAŁ 4. CELE I PRIORYTETY POWIATOWEJ STRATEGII

4.1. Cele Powiatowej Strategii

Rozdział przedstawia planowane cele i kierunki działania. Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Powiecie Polickim, hasłem wiodącym - stanowiącym podwaliny dla tworzenia Powiatowej Strategii, jej celu strategicznego i celów kierunkowych - stało się hasło RODZINA. Za cel strategiczny Powiatowej Strategii przyjmuje się zmniejszenie ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Cel ten będzie realizowany poprzez trzy cele kierunkowe (priorytety), których główne myśli przewodnie można przedstawić zwięźle w formie słów PROFILAKTYKA, INTERWENCJA i WSPÓŁDZIAŁANIE. Zostały one scharakteryzowane poniżej. Każdy z priorytetów określa cel działania, jego uzasadnienie i opis, oraz zadania do realizacji.

4.2. Priorytety

4.2.1. Priorytet I: Profilaktyka

Cel kierunkowy:

Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Powiatu Polickiego na temat wartości rodziny w życiu człowieka.

Uzasadnienie i opis celu kierunkowego:

Rodzina jest najstarszą grupą społeczną i występuje we wszystkich etapach rozwoju społeczeństwa i we wszystkich formacjach. Jest ona naturalnym i niezastąpionym elementem struktury społecznej, nazywanej podstawową komórką społeczną. Jej szczególna rola polega na tym, iż rodzina jest naturalnym i niezastąpionym środowiskiem narodzin i rozwoju człowieka, w niej zarówno dziecko, jak i osoba dorosła zaspokajają swoje podstawowe potrzeby. Pojęcie rodziny jest nielato jednoznacznie wyjaśnić. Może ono dotyczyć tylko rodziców i ich dzieci, jak również szerszego kręgu osób połączonych pochodzeniem od wspólnego przodka (więzami krwi) albo związanych wspólnością bytu „pod jednym dachem.” Odnosnie powyższej kwestii cytując socjologa F. Adamskiego można stosować dwa terminy dotyczące rodziny: rodzina mała (nuklearna) skupiająca rodziców i ich dzieci oraz rodzina wielka obejmująca szerszy krąg krewnych, a zwłaszcza dziadków wraz z samodzielnym rodzeństwem należącym do wspólnego gospodarstwa domowego.²

Pisząc Powiatową Strategię skupiliśmy się na rodzinie jako na całości - systemie. Kompleksowe ujęcie rodziny wskazuje, że jest ona systemem, czyli pewną złożoną rzeczywistością i zbiorem elementów w dynamicznej interakcji, w której każdy element jest określany przez pozostałe. Takie rozumienie zakłada, że na jakość funkcjonowania całej rodziny jako wspólnoty osób, mają wpływ wszyscy jej członkowie. System rodzinny charakteryzuje się jeszcze jedną ważną cechą – cyrkularnością, która oznacza, że relacje międzyludzkie nigdy nie są jednostronne, a zachowanie jednej osoby ma wpływ na cały rodzinny układ.

Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego powinna prawidłowo wypełniać swoje funkcje względem jej członków. W literaturze przedmiotu istnieją różne klasyfikacje funkcji rodziny. Różnią się one ilością, zakresem funkcji, zasadami jak również samą terminologią. Najbardziej obszerną i naszym zdaniem wyczerpującą, klasyfikację funkcji przedstawia F. Adamski,³ który dzieli je na funkcje oparte na kryterium rodziny jako grupy i instytucji oraz z uwagi na trwałość i zmienność. My skupimy się i przeanalizujemy ten pierwszy podział.

Podział funkcji oparty na kryterium rodziny jako grupy i instytucji:

1. Instytucjonalne:

- prokreacyjna - polega na zaspokajaniu rodzicielskich potrzeb emocjonalnych – ojcostwa i macierzyństwa, pozwala na utrzymywanie biologicznej ciągłości rodziny i społeczeństwa,

²F. Adamski, *Socjologia małżeństwa i rodziny. Wprowadzenie*, Warszawa 1982, s. 19

³ Tamże, s. 19-20

- opiekuńcza - jej głównym zdaniem jest zapewnienie wszystkim członkom rodziny codziennych usług w rodzaju wyżywienia, czystości, itp., co przecież wiąże się z pracą zarobkową. Drugim jej aspektem jest roztaczanie opieki nad tymi członkami rodziny, którzy z pewnych względów (wiek, kalectwo, choroba) nie są w stanie zatroszczyć się o samych siebie i są zmuszeni liczyć na innych,
- socjalizacyjna - wprowadza członków rodziny w życie społeczne i przekazuje im wartości kulturowe; częścią tej funkcji jest religia,
- stratyfikacyjna - polega na nadawaniu przez rodzinę pozycji społecznej swoim członkom.

2. Osobowe:

- małżeńska - zaspokajająca potrzeby życia intymnego małżonków,
- braterska - zaspokajająca potrzeby uczuciowe braci i siostr,
- rodzicielska - zaspokajająca potrzeby uczuciowe rodziców i dzieci.

Rodzina będzie wypełniała prawidłowo swoje funkcje, jeżeli wszyscy jej członkowie nauczą się prawidłowo komunikować się ze sobą, wypracują sposób komunikowania się, zadbają o siebie nawzajem, o swój rozwój, czas i samopoczucie. To w rodzinie można znaleźć szereg czynników istotnych dla funkcjonowania dziecka. Są to czynniki chroniące, a więc cechy, sytuacje, warunki lub kontekst środowiskowy, które chronią dziecko przed angażowaniem się w zachowania problemowe. Uważamy, iż pierwszorzędny czynnik chroniący, od którego należy rozpocząć jest tworzenie silnych i pozytywnych więzi w rodzinie.

Mówiąc o silnych i pozytywnych więziach w rodzinie mamy na myśli relacje pomiędzy członkami rodziny takie jak: postawa miłości, wzajemna troska, zainteresowanie swoimi sprawami, okazywanie szacunku, wzajemne, szczere komunikowanie wyrażające się w rozmowach. Podniesienie świadomości i wiedzy w tym zakresie u kobiet i mężczyzn będzie stanowiło profilaktykę umacniania wartości rodziny w dzisiejszych czasach oraz świadomości, że rodzina jest najważniejsza.

Życie ludzkie, w tym i życie małżeńskie jest procesem dynamicznym, ciągle się rozwijającym i napotykałym na wciąż nowe trudności. Wiele przeżytych wspólnie przez małżonków lat może rodzić takie niebezpieczeństwo, gdzie zanika wzajemne zainteresowanie, a co za tym idzie i więź psychiczna. Sytuacje takie zdarzają się zdaniem socjologów i psychologów, gdy partnerzy w ciągu swojego małżeństwa przekładają rolę rodzicielską nad rolę małżeńską. Wkładając wszystkie siły w wychowanie dzieci zapominają często o zobowiązaniach względem siebie, stąd po odejściu dzieci z domu nie potrafią już tworzyć takiej relacji, jaka kiedyś ich łączyła.

Ważne jest, aby wskazać rodzinie jak ważna jest w rodzinie komunikacja i wzajemne dbanie o siebie, dlatego działaniami profilaktycznymi będą objęte całe rodziny - dzieci, rodzice, dziadkowie, których będziemy zachęcać do pracy nad poprawą i wzmocnieniem swoich wzajemnych relacji, wskazując i propagując możliwości, które będzie oferowało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Polickiego, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Kościół oraz organizacje pozarządowe. Informowanie oraz propagowanie o konieczności wzmacniania więzi i relacji interpersonalnych pomiędzy członkami rodziny będzie kluczowym zadaniem działań

profilaktycznych, które będą miały na celu wzmocnienie wartości rodziny, jako podstawowej komórki życia społecznego.

Zdaniem znanego psychologa małżeństwa i rodziny Mieczysława Płopy⁴relacje pomiędzy małżonkami oraz ich uwarunkowania są czynnikami decydującymi o jakości całej struktury rodzinnej, ponieważ relacje zachodzące pomiędzy mężem i żoną wpływają nie tylko na nich samych, ale także i na dzieci, które należą do tej rodziny. Konflikty odnoszące się do małżeństwa w jednej płaszczyźnie przenoszą się na inne obszary, obniżając generalnie jakość życia małżeńskiego, wywołując poczucie niezadowolenia, winy, niepokoju, a czasem i osamotnienia.

Bardzo ważnym elementem życia rodzinnego jest komunikacja interpersonalna - prawidłowa stanowi wyjście w relacji pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, natomiast zaburzona komunikacja lub jej brak jest niekiedy przyczyną wielu konfliktów w rodzinie. W relacjach małżeńskich czynniki konfliktogenne są szczególnie niebezpieczne, gdyż zaburzają strukturę i funkcjonowanie całej rodziny – nie tylko małżonków, ale i także dzieci.

Działania profilaktyczne, które proponujemy będą skierowane do wszystkich Rodzin zamieszkujących na terenie Powiatu Polickiego.

Nasze działania chcielibyśmy rozpocząć od prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych wśród społeczności Powiatu Polickiego, propagujących rodzinę i wartości rodzinne poprzez organizowanie szerokiej sieci informacyjnej - ulotki, informatory, poradniki, broszury, plakaty, foldery itp. o instytucjach pomocowych, formach pomocy, poradnictwie specjalistycznym, informacje zamieszczane w lokalnej prasie, na stronie www, przekazywanie do instytucji ze sobą współpracujących informacji o organizowanych imprezach, kampaniach - w celu dotarcia do jak najszerszej grupy odbiorców.

Oprócz szeroko pojętej promocji chcielibyśmy prowadzić działania edukacyjne w zakresie komunikacji interpersonalnej skierowane do rodzin. Mamy tu na myśli organizację warsztatów dla rodzin, które wpłyną budująco na poczucie własnej wartości, nauczą prawidłowej komunikacji, współpracy, wrażliwości na innych i obiektywnego spojrzenia na siebie. Ponadto uruchomią nie tylko procesy myślowe, ale także emocje i pomogą odnaleźć własne miejsce w rodzinie oraz pozwolą zebrać "dobre praktyki" poprzez wymianę doświadczeń i poglądów z innymi rodzicami.

Zadania do realizacji:

Zadanie 1.Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych propagujących rodzinę i wartości rodzinne.

Zadanie 2. Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie komunikacji interpersonalnej.

⁴M. Płopa, *Więzi ludzi w małżeństwie i rodzinie*, Kraków 2008, s. 224

4.2.2. Priorytet II: Interwencja

Cel kierunkowy:

Wsparcie rodziny w sytuacji kryzysu poprzez działania interwencyjne.

Uzasadnienie i opis celu kierunkowego:

Wartość rodziny jest wartością bezcenną. Dobrej rodziny w procesie wychowania i wzrastania dzieci nie jest w stanie zastąpić nikt, dlatego wszelkie działania instytucji powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Znaczący niewątpliwie jest obowiązek podejmowania działań pierwszorzędowych o charakterze prewencyjnym, o których mowa w priorytecie pierwszym Powiatowej Strategii, ale w sytuacji pojawienia się problemów i kryzysu w rodzinie pomoc powinna skutkować interwencją, rozumianą jako wsparcie, swoisty program naprawczy skierowany do wszystkich członków rodziny. Interwencja w rodzinę oznaczać ma więc pracę z rodziną z rozbudową takich form pomocy, jak: praca kontraktowa z rodziną, terapia rodzin, wsparcie psychologiczne rodzin oraz środowiskowe formy pomocy.

Tak rozumiane działania interwencyjne będą miały na celu unikanie, w miarę możliwości, umieszczania dziecka poza rodziną, z prymatem pomocy rodzinie, z dostosowaniem form udzielanej pomocy do problemów i potrzeb rodziny. Już samo wnioskowanie o umieszczenie dziecka poza rodziną powinno, równoległe do działań na rzecz zaspokojenia potrzeb dziecka, uruchamiać działania na rzecz pomocy rodzinie, w rozwiązaniu jej problemów.

Umieszczenie dziecka poza rodziną powinno być sytuacją wyjątkową, dopuszczalną tylko po wyczerpaniu i bezskuteczności innych działań. Takie ostateczne działanie na rzecz dziecka świadczy o dysfunkcji rodziny i całego układu wychowawczego. Z uwagi na to, bardzo istotne jest wczesne zauważenie problemu w rodzinie, skuteczna interwencja i adekwatne do potrzeb proponowane formy pomocy.

W ustawie o pomocy społecznej punktem wyjścia jest rodzina, nie dziecko. Sytuacja dziecka postrzegana jest jako konsekwencja sytuacji całej rodziny. Zakłada się, że należy wspierać rodzinę tak, aby w rezultacie doprowadzić do poprawy sytuacji dziecka. I dopiero, gdy te działania nie przyniosą pożądaných efektów, można rozpatrywać konieczność zabrania dziecka z niewydolnej lub patologicznej rodziny⁵.

Dlatego działania interwencyjne, które proponujemy skierowane są bezpośrednio do całej rodziny znajdującej się w sytuacji kryzysu, uwzględniając rodzaj problemów, potencjał specjalistów i dotychczasowy stan posiadania różnorodnych form wsparcia a także rozwijanie nowych innowacyjnych kierunków.

Za istotny kierunek działań uznajemy zorganizowanie szerokiej sieci informacyjnej o istocie kryzysu w rodzinie, jego rodzajach, źródłach i sposobach rozwiązania, oraz o działaniach wspierających poprzez: poradniki, broszury, plakaty, kampanie, w celu dotarcia do jak najszerszej grupy odbiorców.

⁵ B. Passini, *Opieka nad dzieckiem i polityka społeczna(w:) Problemy Opiekunco Wychowawcze*, 2000 nr 4

Kolejnym działaniem będzie szeroko rozumiane wsparcie psychologiczne rodzin, zmierzające do pomocy w powrocie całej rodziny do równowagi i zdrowia, a w swej rozszerzonej formie obejmie również uczenie rodziny w kryzysie pewnych umiejętności, wykorzystując już istniejące zasoby rodziny, pozwalających na przezwyciężenie kryzysu, odbudowanie jej wewnętrznych więzi, wzmocnienie postaw odpowiedzialności rodzicielskiej.

Rodziny będą też mogły skorzystać z profesjonalnego poradnictwa specjalistycznego, polegającego na udzielaniu skonkretyzowanych informacji z dziedziny prawa, medycyny, psychologii, psychiatrii, pomocy społecznej, mających zastosowanie w sytuacjach związanych z kryzysem, a także w sytuacji zagrożenia przemocą w rodzinie.

Innowacyjnym działaniem będzie powołanie zespołu interwencyjnego składającego się z interwenta kryzysowego i pracownika socjalnego w celu wsparcia rodziców podczas i tuż po odebraniu dziecka z rodziny. Praca zespołu polegać będzie na intensywniej, ograniczonej w czasie (do 12 tygodni) interwencji kryzysowej z rodzicami odebranych dzieci w celu przezwyciężenia kryzysu, na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej. Reintegracja taka będzie adekwatna do potrzeb pracy z rodziną i planowana równolegle do umieszczenia dziecka poza rodziną.

Zadania do realizacji:

Zadanie 1. Informowanie o kryzysie.

Zadanie 2. Wsparcie psychologiczne rodzin w sytuacji kryzysu.

Zadanie 3. Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin w sytuacji kryzysu.

Zadanie 4. Zespoły interwencyjne w sytuacji odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia w pieczy zastępczej.

4.2.3. Priorytet III: Współdziałanie

Cel kierunkowy:

Zwiększenie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej z innymi instytucjami i organizacjami Powiatu Polickiego na rzecz wspierania rodziny.

Uzasadnienie i opis celu kierunkowego:

Życie rodzinne jest zmienne, w jednych chwilach przynosi radości, w innych szereg zmartwień. Z tego względu każda rodzina narażona jest na pogorszenie swojej sytuacji bytowej i zagrożona jest brakiem możliwości zaspokojenia potrzeb jej członków. System pomocy społecznej jako instytucja polityki społecznej państwa, ma na celu umożliwić takim rodzinom pokonywanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie przezwyciężyć. Jednostki systemu pomocy społecznej mają za cel wspierać każdą rodzinę w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwić jej życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W tym celu system musi wykorzystać własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Z uwagi na fakt, iż każda z rodzin Powiatu Polickiego może znaleźć się w trudnym położeniu, gdy jej dobrostan, zdrowie, materialna sytuacja czy godność osobista jej członków ulegnie

narażeniu, istotnym jest połączenie sił jednostek systemu pomocy społecznej i innych organizacji mających wpływ na funkcjonowanie rodzin. Współpraca ta może stworzyć optymalne warunki w osiąganiu potrzeb i rozwoju umiejętności dobrze funkcjonujących rodzin oraz także dla tych rodzin, które już przeżywają kryzysowe sytuacje.

Współpracę rozumie się poprzez umiejętność grupowej pracy na rzecz zbiorowego celu. Współpraca może ułatwiać i w pewien sposób ukierunkowywać do podjęcia odpowiednich kroków w celu udzielenia odpowiedniego wsparcia i pomocy rodzinie. Według W. Okonia współpraca to takie „współdziałanie ze sobą jednostek lub grup ludzi wykonujących swoje częściowe zadania, aby osiągnąć jakiś wspólny cel; współpraca opiera się na wzajemnym zaufaniu i lojalności oraz na podporządkowaniu się celowi, należycie uświadomionemu sobie przez wszystkie jednostki lub grupy”⁶. Działania należące do współpracy mogą przejawiać się w różnej formie. Mogą to być m.in.: działania informacyjne i promocyjne, realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych projektach finansowanych z funduszy unijnych, realizacja i/lub uczestnictwo we wspólnych programach aktywności lokalnej, wzajemne szkolenia pracowników, prowadzenie zintegrowanych baz danych, wymiana informacji i doświadczeń (dobre praktyki), prowadzenie analiz/badań wybranych problemów społecznych.

Do potencjalnych korzyści, jakie mogą wynikać z podjętej przez instytucje współpracy można będzie zaliczyć m.in. zwiększenie skuteczności pomocy rodzinie, łatwiejszy dostęp do wypracowanych standardów każdej z instytucji, lepsza wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy pracownikami instytucji, zwiększenie kontroli społecznej nad działaniami pomocowymi prowadzonymi przez podmioty życia publicznego oraz formalne i merytoryczne zbliżenie do siebie instytucji.

Powiat Policki dysponuje wieloma instytucjami i organizacjami działającymi bezpośrednio i pośrednio na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny. Ze względu na ważność wspólnego celu - rodzinę - koniecznym jest wzmocnienie potencjału instytucji i organizacji pomocowych w zakresie prowadzenia skutecznego, opartego na partnerstwie otwartego dialogu na rzecz rodziny.

Aby ów dialog był efektywny i przynosił korzyści dla wszystkich zaangażowanych należy spojrzeć na system pomocy rodzinie z szerszej perspektywy. Skuteczne pomaganie rodzinie nie może być wyłącznie zadaniem instytucji działających z ramienia ustawy o pomocy społecznej. Do wspólnego działania w imię pomocy rodzinie zaprosić można także inne instytucje - placówki oświatowe, Powiatowy Urząd Pracy, służbę zdrowia, sądy, Policję, Kościół Katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe, a także organizacje pozarządowe. Wszystkie te instytucje działając razem ze względu na zbieżność interesów mogą wspierać jednostki w budowaniu dobrze funkcjonujących rodzin oraz wspomagać rodziny borykające się z trudnościami życiowymi. Pozwoli to na budowanie pozytywnych wartości rodzinnych i wspieranie dobrze funkcjonujących rodzin Powiatu Polickiego.

⁶W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2016, s. 318

Zadania do realizacji w tym priorytecie skierowane są do instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny na terenie Powiatu Polickiego.

Zadania polegać będą m.in. na: utworzeniu i prowadzeniu platformy na stronie internetowej PCPR w Policach. Będzie ona publiczna, a współtworzyć ją będą mogły instytucje i organizacje pomocowe. Platforma zawierać będzie: koszyk usług dla rodziny dostępnych na terenie Powiatu Polickiego, kalendarz imprez, kalendarz szkoleń i forum dyskusyjne. Platformę będzie można promować w mediach społecznościowych, lokalnej prasie i telewizji, a także poprzez ulotki i broszury informacyjne. Na podstawie danych zamieszczonych na platformie informacyjnej utworzony zostanie informator dla rodzin Powiatu Polickiego o instytucjach i organizacjach pomocowych rodzinie, zakresie ich zadań i ich możliwościach.

Realizacja współpracy pomiędzy instytucjami systemu pomocy społecznej i innymi instytucjami lub organizacjami będzie możliwa poprzez tworzenie i realizację wspólnych projektów i programów operacyjnych. Programy te powinny być tworzone przez zespoły zadaniowe, do których, poza pracownikami instytucji systemu pomocy społecznej, wchodzić będą również przedstawiciele innych instytucji i organizacji, których dotyczy temat programu. Zespoły takie mogą być również powoływane do realizacji zadań bieżących.

Współdziałanie to również praca w zespołach, które składać się będą ze służb zainteresowanych rozwiązaniem problemu danej rodziny, w szczególności z: asystenta rodziny, pracownika socjalnego, przedstawiciela instytucji oświatowych, przedstawiciela policji, kuratora sądowego, a także innych osób, w zależności od rodzaju problemów oraz kompetencji i możliwości poszczególnych instytucji i organizacji. Spotkania takich zespołów wyznaczać będą granice i ramy działań poszczególnych osób, które polegają na wspólnym opracowywaniu analizy i oceny sytuacji rodziny oraz planu działania.

Dodatkowo współdziałanie będzie miało swój wydźwięk we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim, którego pracownicy i studenci poprzez badania naukowe będą dokonywać diagnozy pozytywnej i negatywnej kondycji rodziny w Powiecie Polickim. Dzięki badaniom naukowym opartym na diagnozie negatywnej możliwe będzie określenie istoty problemów rodziny, ich przyczyn, potencjalnych mechanizmów psychospołecznych i ich konsekwencji zarówno dla jednostki, jak i jej otoczenia. Diagnoza pozytywna umożliwi zidentyfikowanie potencjałów tkwiących w rodzinie i środowisku, które mogą wspomagać procesy zmiany funkcjonowania rodzin. Wyniki badań naukowych posłużą jednostkom systemu pomocy społecznej i innym organizacjom do efektywniejszego doboru działań i możliwości pomocy rodzinie w Powiecie Polickim.

Zadania do realizacji:

Zadanie 1. Utworzenie i prowadzenie powiatowej interaktywnej platformy informacyjnej dla rodziny (PIPI dla rodziny).

Zadanie 2. Realizacja wspólnych projektów.

Zadanie 3. Rozwiązywanie problemów rodzinnych w zespołach interdyscyplinarnych.

Zadanie 4. Diagnoza kondycji rodziny.

ROZDZIAŁ 5. REALIZACJA POWIATOWEJ STRATEGII**5.1. Wskaźniki realizacji zadań**

Tab. 19. Wskaźniki realizacji zadań w poszczególnych priorytetach Powiatowej Strategii

Nazwa priorytetu	Nazwa zadania	Wskaźnik realizacji	Liczba
I PROFILAKTYKA	Zad. 1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych propagujących rodzinę i wartości rodzinne	- liczba rozdanych materiałów informacyjno-promocyjnych, - liczba zamieszczonych informacji w prasie - liczba zamieszczonych informacji na stronach www, - liczba instytucji, które propagowały działania informacyjno-promocyjne	rocznie 4000 rocznie 4 rocznie 12 6
	Zad. 2. Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie komunikacji interpersonalnej	- liczba zrekrutowanych osób, - liczba zorganizowanych warsztatów, - liczba wydanych zaświadczeń ukończenia warsztatów.	rocznie 24 rocznie 2 rocznie 24
II INTERWENCJA	Zad. 1. Informowanie o kryzysie	- liczba przeprowadzonych kampanii, - liczba wydanych informatorów lub broszur	8 rocznie 1000
	Zad. 2. Wsparcie psychologiczne rodzin w sytuacji kryzysu	- liczba uczestników grupy wsparcia dla osób w kryzysie, - liczba uczestników grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, - liczba uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych, - liczba uczestników programów psychologiczno-terapeutycznych.	rocznie 24 rocznie 24 rocznie 12 rocznie 12
	Zad. 3. Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin w sytuacji kryzysu	- liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	200
	Zad. 4. Zespoły interwencyjne w sytuacji odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia w instytucjonalnej pieczy zastępczej	- liczba utworzonych zespołów, - liczba rodziców objętych interwencją kryzysową w sytuacji odebrania dziecka	przy każdym odebraniu dziecka przy każdym odebraniu dziecka
III WSPÓŁDZIAŁANIE	Zad. 1. Utworzenie i prowadzenie powiatowej interaktywnej platformy informacyjnej dla rodziny (PIPI dla rodziny)	- liczba instytucji i organizacji które przystąpiły do platformy informacyjnej, - liczba wyświetleń na stronie,	12 rocznie 15 000
	Zad. 2. Realizacja wspólnych projektów	- liczba zrealizowanych wspólnych projektów	rocznie 1
	Zad. 3. Rozwiązywanie	- liczba zespołów interdyscyplinarnych	rocznie 10

	problemów rodzinnych w zespołach interdyscyplinarnych		
	Zad. 4. Diagnoza kondycji rodziny	- liczba badań naukowych na temat kondycji rodziny w Powiecie Polickim	4

Źródło: opracowanie własne

5.2. Zakładane rezultaty podjętych działań

W rezultacie podjętych działań ujętych w Powiatowej Strategii przewiduje się spadek ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat wartości rodziny w życiu człowieka, większą dostępność działań interwencyjnych wśród mieszkańców Powiatu Polickiego oraz zwiększenie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej z innymi instytucjami i organizacjami Powiatu Polickiego na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny.

Tabela 20. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Powiatu Polickiego w wyniku realizacji Powiatowej Strategii

Problem społeczny	Prognoza zmian
Nieprawidłowa opieka nad dzieckiem wynikająca z niskich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin	- spadek liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, - wzrost liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych, - zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej - wzrost kompetencji wychowawczych rodzin
Kryzys wartości rodzinnych	- wzrost świadomości na temat wartości rodzinnych, - wzrost kompetencji w zakresie komunikacji interpersonalnej w rodzinach, - większa dostępność poradnictwa specjalistycznego i terapii rodzinnej
Niewystarczający katalog usług pomocowych skierowanych do rodzin w kryzysie	- wzrost skuteczności działań na rzecz pomagania rodzinom w kryzysie - rozszerzenie katalogu usług kierowanych do małżeństw i rodziców w zakresie komunikacji interpersonalnej - wzrost skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych - zwiększenie skuteczności zespołów interwencyjnych w sytuacji odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia w pieczy zastępczej
Brak badań dotyczących diagnozy kondycji rodziny	- wzrost liczby badań na temat kondycji rodziny, - wzrost efektywności w doborze profilaktyki i wsparcia dla rodzin.
Niewystarczająca współpraca jednostek pomocy społecznej	- wzrost wymiany informacji między instytucjami pomocowymi w zakresie pomocy rodzinie, - wzrost współpracy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych w zespołach interdyscyplinarnych, - wzrost realizacji wspólnych projektów na rzecz rodziny.

Źródło: opracowanie własne

5.3. Sposób realizacji i źródła finansowania

Powiatowa Strategia będzie realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, zwane dalej Realizatorem Powiatowej Strategii, we współpracy i innymi instytucjami i organizacjami działającymi na terenie Powiatu Polickiego na rzecz rodziny oraz z Wydziałem Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego. Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Powiatowej Strategii będą wykonywać powierzone im zadania w ramach swych zadań statutowych.

Powiatowa Strategia składa się z trzech priorytetów działań, które są ściśle nakierowane na osiągnięcie poszczególnych celów kierunkowych. Jednocześnie każdy priorytet zawiera spis zadań do realizacji. Zakłada się, że realizacja całej Powiatowej Strategii przebiegać będzie w sposób, który pozwoli na zachowanie równowagi w poziomie osiągania poszczególnych celów kierunkowych. W związku z tym wszystkie planowane zadania będą realizowane równolegle. Taka spójność działań prowadzić będzie do osiągnięcia jak najwyższego poziomu celu strategicznego.

Środki finansowe na realizację zadań wynikających z Powiatowej Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

1. środki własne z budżetu Powiatu Polickiego,
2. środki z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
3. środki z funduszy Unii Europejskiej,
4. środki z innych funduszy celowych.

Podstawą do występowania o środki z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Unii Europejskiej oraz innych funduszy celowych na realizację działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych będzie sama Powiatowa Strategia oraz zapewnienie wkładu własnego.

Środki własne z Budżetu Powiatu Polickiego będą określane przy pracach nad budżetem i będą bezpośrednio wynikać z danych uzyskanych w ramach monitoringu i ewaluacji Powiatowej Strategii. Jednakże z analizy wydatków w obrębie trzech Rozdziałów Budżetu Powiatu Polickiego, które prezentuje Tabela 21, bezpośrednio związanymi z zadaniami zawartymi w Powiatowej Strategii, wynika, że w przeciągu 4 lat wydatki te wzrosły o 15 %, co daje średni roczny wzrost o 4,1%.

Tabela 21. Poniesione wydatki Powiatu Polickiego w latach 2012 -2016

Klasyfikacja wydatków	Wysokość wydatków w latach 2012-2016 (w tys. zł)				
	2012	2013	2014	2015	2016*
Rozdział 85 204 Rodzinna Piecza Zastępcza	2 519	2 704	2 940	3 277	3 639
Rozdział 85 201 Instytucjonalna Piecza Zastępcza	3 177	3 212	3 139	3 391	3 116
Rozdział 85 220 Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	440	373	409	482	466
Razem	6 136	6289	6 788	7 150	7 221

Źródło: opracowanie własne

* Dane na dzień 22.12.2016r.

Na podstawie przedstawionej powyżej analizy wydatków Powiatu Polickiego w latach 2012-2016, w zakresie zadań wynikających z Powiatowej Strategii, założono prognozę wydatków w tym zakresie na lata 2017-2024. Przyjęto roczny wskaźnik wzrostu wydatków na poziomie 4,3% na lata 2017-2018. Natomiast na lata 2019-2020 jedynie na poziomie inflacji 2,5%, zakładając, że realizacja Powiatowej Strategii zacznie przynosić wymierne efekty. Następnie w roku 2021 prognozuje się zmniejszenie wydatków w związku z wymaganą reformą placówek opiekuńczo – wychowawczych, a w kolejnych latach prognozuje się utrzymanie wydatków na poziomie roku 2020, z uwagi na wymierne efekty realizacji Powiatowej Strategii. Prognozowane wydatki Powiatu Polickiego w zakresie zadań wynikających z Powiatowej Strategii w latach 2017-2024 prezentuje Tabela 22.

Tab. 22. Prognozowane wydatki Powiatu Polickiego w latach 2017 -2024

Rok realizacji Powiatowej Strategii	Prognozowane wydatki Powiatu Polickiego w zakresie zadań wynikających z Powiatowej Strategii (w tys. zł)
2017	7 576
2018	7 902
2019	8 099
2020	8 301
2021	7 800
2022	7 800
2023	7 800
2024	7 800

Źródło: opracowanie własne

5.4. Monitoring i ewaluacja

Kontrola realizacji Powiatowej Strategii prowadzona będzie w sposób ciągły, a w jej wyniku gromadzone będą materiały do przeprowadzenia adekwatnej oceny, zwanej ewaluacją. Ewaluacja wstępna zawarta jest już w samej Powiatowej Strategii, natomiast ewaluacja okresowa będzie przeprowadzana raz w roku, a na zakończenie realizacji przeprowadzona będzie ewaluacja końcowa. Ewaluacja okresowa przeprowadzana w trakcie realizacji Powiatowej Strategii, pozwoli stwierdzić czy podjęte działania zmierzają w kierunku osiągnięcia zakładanych celów szczegółowych, a ewentualne rozbieżności będą przydatne do skorygowania podejmowanych działań. Po zakończeniu realizacji, ewaluacja końcowa wskaże poziom osiągnięcia celów szczegółowych i celu głównego Powiatowej Strategii.

Podstawowymi narzędziami przeprowadzenia ewaluacji okresowej będą sprawozdania roczne, które Zarząd Powiatu w Policach przedstawi Radzie Powiatu w Policach. Przyjmuje się, że podstawą przeprowadzenia oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań będzie zestaw wskaźników ustalonych indywidualnie dla każdego zadania. Za prowadzenie monitoringu i ewaluację wszystkich działań realizowanych w ciągu danego roku, odpowiedzialny będzie Realizator Powiatowej Strategii.

SPIS TABEL

1. Zróżnicowanie gmin Powiatu Polickiego wg powierzchni i liczby ludności
2. Liczba ludności w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.
3. Prognozy liczby ludności w Powiecie Polickim na lata 2016-2050
4. Struktura wieku ludności w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.
5. Struktura wieku ludności w Powiecie Polickim w latach 2010-2015
6. Udział procentowy poszczególnych kategorii wiekowych w latach 2010-2015
7. Liczba żywych urodzeń na 1 000 osób w Powiecie Polickim w latach 2010-2015
8. Liczba zawartych małżeństw i orzeczonych rozwodów w Powiecie Polickim w latach 2010-2015
9. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Powiecie Polickim wg rejestru regon
10. Powody przyznania pomocy rodzinie w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.
11. Liczba gospodarstw i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Polickim
12. Rozkład płci i wieku osób bezrobotnych w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.
13. Szkolnictwo w Powiecie Polickim. Stan na 31 XII 2015r.
14. Organizacje pozarządowe w Powiecie Polickim. Stan na 04.10.2013r.
15. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Polickim w latach 2010-2015
16. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Polickim latach 2010-2015
17. Współfinansowanie kosztów w Powiecie Polickim w latach 2012-2015
18. Środki finansowe w budżecie Powiatu Polickiego ponoszone na system pieczy zastępczej
19. Wskaźniki realizacji zadań w poszczególnych priorytetach Powiatowej Strategii
20. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Powiatu Polickiego w wyniku realizacji Powiatowej Strategii
21. Poniesione wydatki Powiatu Polickiego w latach 2012-2016
22. Prognozowane wydatki Powiatu Polickiego w latach 2017-2024